



O serie în care Editura Sf. Nectarie își propune să ofere versiunea românească, însoțită uneori și de textul original, a lucrărilor reprezentative pentru spiritualitatea siriacă și, de asemenea, studii și monografii științifice, care introduc cititorul în universul istoric, teologic și duhovnicesc al creștinismului sirian.



SFÂNTUL ISAAC SIRUL  
CUVINTE ASCETICE



ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ  
ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

Volumul 2

Cuvintele XXXI - LXVIII

EDIȚIE BILINGVĂ

TEXT CRITIC GREC STABILIT DE

MARCEL PIRARD

Colaborator științific

Universitatea din Louvain-la-Neuve



TRADUCERE, NOTE ȘI COMENTARII DE

IEROMONAH AGAPIE CORBU



SF. NECTARIE

## CUPRINS

Notă introductivă ..... VII

SFÂNTUL ISAAC SIRUL, *Cuvinte ascetice*ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΓΥΡΟΥ, *Λόγοι Άσχητικοί*

Cuvintele XXXI - LXVIII

Λόγος ΛΑ' Cuvântul 31 .....	3
Λόγος ΛΒ' Cuvântul 32 .....	19
Λόγος ΛΓ' Cuvântul 33 .....	29
Λόγος ΛΔ' Cuvântul 34 .....	41
Λόγος ΛΕ' Cuvântul 35 .....	45
Λόγος ΛϚ' Cuvântul 36 .....	53
Λόγος ΛΖ' Cuvântul 37 .....	61
Λόγος ΛΗ' Cuvântul 38 .....	77
Λόγος ΛΘ' Cuvântul 39 .....	85
Λόγος Μ' Cuvântul 40 .....	93
Λόγος ΜΑ' Cuvântul 41 .....	99
Λόγος ΜΒ' Cuvântul 42 .....	133
Λόγος ΜΓ' Cuvântul 43 .....	167
Λόγος ΜΔ' Cuvântul 44 .....	171



Note la <i>Cuvântul</i> 65 .....	590
Note la <i>Cuvântul</i> 66 .....	590
Note la <i>Cuvântul</i> 67 .....	590
Note la <i>Cuvântul</i> 68 .....	592

#### NOTE ȘI COMENTARIILE LA CUVINTELE TRADUSE DIN SIRIACĂ

Note la <i>Memra</i> 19 .....	593
Note la <i>Memra</i> 20 .....	595
Note la <i>Memra</i> 21 .....	596
Note la <i>Memra</i> 23 .....	596
Note la <i>Memra</i> 24 .....	598
Note la <i>Memra</i> 26 .....	600
Note la <i>Memra</i> 29 .....	604
Note la <i>Memra</i> 49 .....	607
Note la <i>Memra</i> 56 .....	607
Note la <i>Memra</i> 71 .....	608
Note la <i>Memra</i> 75 .....	609
Note la <i>Memra</i> 76 .....	609

#### ANEXE

##### CUVINTE TRADUSE ÎN GREACĂ SUB NUMELE SFÂNTULUI ISAAC

Introducere .....	613
1 .....	615
2 .....	623
3 .....	627
4 .....	629
5 .....	633

#### INDICI

1. Indice scripturistic .....	665
2. Indice tematic .....	673
3. Indice de citări patristice și clasice .....	699

Λόγος ΛΑ'

Περὶ τῶν εἰδῶν τῶν διαφόρων πειρασμῶν, καὶ πόσῃν ἔχουσιν ἠδύτητα οἱ πειρασμοὶ οἱ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας γενόμενοι καὶ ὑπομενόμενοι· καὶ βαθμοὶ καὶ τάξεις, ἐν αἷς ὁ ἄνθρωπος ὁ συννετὸς πορεύεται. Αἱ ἀρεταὶ ἀλλήλας διαδέχονται διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἐπαχθῆ καὶ βαρεῖαν, καὶ διὰ τὸ κατὰ τάξιν αὐτὰς κατορθοῦσθαι καὶ ἐκ τούτου ἐλαφροῦσθαι

Προσφιλῆ \*ἔσεσθαι\* τὰ δυσχερῆ τὰ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ὡς τὰ ἀγαθὰ. Οὐδεὶς γὰρ δύναται κτήσασθαι τὴν ἀκτημοσύνην ἐν ἀληθείᾳ, εἰ μὴ πείσῃ ἑαυτὸν καὶ ἐτοιμάσῃ ἑαυτὸν ὑπομεῖναι τοὺς \*πειρασμοὺς\* μετὰ χαρᾶς, καὶ οὐδεὶς δύναται ὑπομεῖναι τοὺς πειρασμοὺς\*, εἰ μὴ ὁ πιστεύσας ὅτι ἔστι τί ὑπερέχον τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, ἀντὶ τῶν θλίψεων ὧν παρεσκεύασεν, ἑαυτὸν ὑποδέξασθαι.

Πᾶς οὖν ὁ τῆ ἀκτημοσύνη ἑαυτὸν ἐτοιμάσας, πρῶτον μὲν ἢ ἀγάπη τῶν θλίψεων κινεῖται ἐν αὐτῷ, καὶ τότε ἐπέρχεται αὐτῷ λογισμὸς τοῦ ἀκτημονεῖν τῶν τοῦ κόσμου τούτου· καὶ πᾶς ὁ ἐγγίζων τῇ θλίψει, πρῶτον μὲν διὰ πίστεως στερεοῦται καὶ τότε προσεγγίζει ταῖς θλίψεσιν.

Ὅστις στερήσει ἑαυτὸν τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, καὶ μὴ στερήσει ἑαυτὸν τῆς ἐνεργείας τῶν αἰσθήσεων, ὁράσεως λέγω καὶ

\* Aici începe *Cuvântul* 46 în *FR* 10. În siriacă are titlul: *Sfaturi folositoare pentru iubire*. În *BD*, *Memra* 39.

1 ἔσεσθαι] *intell.* εἰσι 4-5 πειρασμοὺς... πειρασμοὺς] *Syr habet* ܡܥܠܝܘܬܐ (BD 296, 11-12) = θλίψεις (*cf.* l. 6, 8, 10, 11, 14, 25)

Cuvântul 31\*

*Despre felurile diferitelor ispite și despre câtă dulceață au ispitele întâmplate și răbdate pentru adevăr. Despre treptele și cetele pe care le străbate omul înțelept în călătoria sa. Virtuțile urmează unele după altele, pentru ca drumul lor să nu fie apăsător și greu și pentru că ele se împlinesc după rânduială și, prin aceasta, sunt înlesnite*

- 1 Greutățile întâmpinate pentru [lucrarea] binelui trebuie iubite ca binele însuși. Pentru că nimeni nu poate dobândi adevărata sărăcie de bunăvoie, decât acela care a hotărât în *cugetul* său să rabde cu bucurie necazurile. Și nimeni nu poate să rabde necazurile, decât acela care crede că există ceva mai bun decât tihnele trupești, pe care îl va primi în schimbul necazurilor<sup>1</sup>. BD 296, 9
- 6 Așadar, în tot omul care s-a pregătit pentru sărăcia de bunăvoie se mișcă mai întâi iubirea necazurilor<sup>2</sup>, și apoi îi vine gândul să se lepede de cele de aici<sup>3</sup>. Fiecare om care se apropie de necazuri mai întâi se întărește pe sine prin credință, și atunci se atinge<sup>4</sup> de necazuri. BD 296, 15
- 12 Cine va renunța la lucrurile materiale, dar nu va renunța și la lucrarea *simțurilor*, prin văz și prin auz, își va pricinui necazuri îndoite și se va chinui și se va necăji de două ori mai mult. Mai bine zis, ce folos va avea din renunțarea [fizică] la lucrurile materiale dacă se desfată de ele prin mijlocirea simțurilor?<sup>5</sup> Pentru că suferă același lucru de la patimile [stârnite]

αἰσθησὶν διπλὴν θλίψιν προσξένησεν ἑαυτῷ καὶ διπλασίως ταλαι-  
πωρήσει καὶ θλιβήσεται· μᾶλλον δὲ τί ὄφελος στερηθῆναι τῶν  
αἰσθητῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐνηδύνεσθαι ἐν  
αὐτοῖς; Τὸ αὐτὸ γὰρ πάσχει ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, ὅπερ ἔπα-  
σχε πρώην πρακτικῶς, διότι ἡ μνήμη τῆς συνηθείας αὐτῶν οὐκ  
ἀφίσταται τῆς διανοίας αὐτοῦ. Εἰ γὰρ αἱ φαντασίαι αὐτῶν νοη-  
τῶς γινόμεναι, ὀδύνην τῷ ἀνθρώπῳ παρέχουσιν ἄνευ αὐτῶν τῶν  
πραγμάτων, τί ἔχομεν εἰπεῖν περὶ τῆς \*ὑπάρξεως\* τῆς ἐγγιζούσης;

Λοιπὸν, καλὴ ἢ ἀναχώρησις καὶ λίαν συνεργεῖ· τοὺς γὰρ λογισ-  
μοὺς γενναίως καταπραῦνει καὶ δύναμιν ἐν τῇ διατριβῇ κτᾶται,  
καὶ ὑπομονὴν μεγάλην διδάσκει τὸν ἀνθρώπον τῶν ἐπερχομέ-  
νων αὐτῷ ἀναγκαίων θλίψεων.

Μὴ ζητήσης λαβεῖν βουλήν παρὰ τινος μὴ ὄντος ἐν τῇ δι-  
αγωγῇ σου, κἂν λίαν σοφὸς ὑπάρχη. Ἀνάθου ιδιώτη ἐν πείρα  
γεγονότι τῶν πραγμάτων, ἢ φιλοσόφῳ λογίῳ, ὁμιλοῦντι ἐκ τῆς  
ἐξετάσεως ἄνευ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων.

Τί ἐστὶν ἡ πείρα; Ἡ πείρα ἐστὶν οὐχὶ τὸ εἰσελθεῖν τινὰ καὶ  
κατασκοπεῦσαι τινὰ τῶν πραγμάτων, μήπω λαβόντα εἰς ἑαυτὸν  
τὴν γνῶσιν αὐτῶν καὶ τὴν πείραν τῆς ὠφελείας αὐτῶν καὶ τῆς  
ζημίας, ὡς μὴ χρονίσας ἐν αὐτοῖς· καὶ γὰρ πολλάκις φαίνεται  
πρᾶγμα ζημίαν ἔχον, καὶ ἔνδον αὐτοῦ εὐρίσκεται πραγματεία  
γέμουσα ὠφελείας. Ὁ αὐτὸς τρόπος καὶ ἐν τῷ ἐναντίῳ τούτου,  
οὕτως νοητέον· [τουτέστι πολλάκις φαίνεται πρᾶγμα ὠφέλει-  
αν ἔχον, ἔσωθεν δὲ ἐστὶ μεμεστωμένον ζημίας]. Καὶ πολλοὶ τῶν  
ἀνθρώπων πάλιν ἐκ τῶν φαινομένων ἐπικερδῶν πραγμάτων  
ζημίαν εὐρίσκουσι καὶ οὐδὲ ἐκ τούτων ἡ μαρτυρία τῆς γνώσε-  
ως αὐτῶν ἀληθινὴ ἐστὶν· ἀλλ' ἐκεῖνῳ πρόσελθε τῷ ἐπισταμένῳ  
δοκιμάσαι ἐν ὑπομονῇ τὰ πράγματα τῆς διακρίσεως. Διατοῦτο  
οὐχὶ ἕκαστος ἐστὶν ἀξιόπιστος τοῦ δοῦναι βουλήν, εἰ μὴ ὅστις

21 p. ὑπάρξεως] *intell.* τῶν πραγμάτων

de ele [de lucruri] ca mai înainte cu fapta, întrucât amintirea  
obiceiurilor lor nu s-a depărtat de *cugetarea* lui<sup>6</sup>. Iar dacă nă-  
lucirile chipurilor acestora [ale lucrurilor], care se formează la  
nivelul *cugetului*, îl apasă pe om chiar și în lipsa lucrurilor, ce  
am putea spune despre lucrurile apropiate?<sup>7</sup>

22 Prin urmare, bună este pustnicia și mult ajută, pentru că  
amuțește cu vitejie gândurile și, prin stăruință, [pustnicul] câș-  
tigă putere, iar răbdarea mare, prin exercițiul pe care îl face, îl  
învață pe om să poată birui constrângerea din partea necazu-  
rilor care îl întâmpină în mod necesar<sup>8</sup>.

26 Să nu ceri sfat de la cineva care nu are aceeași *viețuire* cu  
tine, chiar dacă ar fi foarte învățat<sup>9</sup>. Pe cel simplu care are cu-  
noașterea din experiență a lucrurilor pune-l mai presus decât  
pe cel învățat care vorbește dintr-o cercetare [intelectuală] din  
exterior, fără să aibă cunoașterea din experiență<sup>10</sup> a lucrurilor.

30 Ce este cunoașterea din experiență? Cunoașterea din ex-  
periență nu înseamnă ca cineva doar să înceapă să se atingă  
de lucruri, dar fără să capete cunoștința lor din folosul sau  
din vătămarea [pe care le aduc ele] și din timpul petrecut cu  
ele.<sup>11</sup> Pentru că adeseori un lucru pare că este vătămător, dar  
înlăuntrul lui se găsește ceva plin de folos. Acest fel [de ex-  
periență] trebuie înțeles așa și în sens contrar: [adeseori un  
lucru pare să fie folositor, dar pe dinăuntru este plin de vătă-  
mare]. Mulți oameni se vatămă cu lucrurile care par că aduc  
câștig, deși cunoștința niciunuia dintre aceștia nu este ade-  
vărată, cu excepția celui care știe să cerceteze lucrurile prin  
răbdarea [unită cu] discernământ<sup>12</sup>. De aceea, nu orice om  
este vrednic de crezare ca să dea sfaturi, ci numai cel care mai  
întâi s-a condus bine pe el însuși și a câștigat cunoștință din  
experiență în orice lucru și care nu se iubește pe sine și nu se  
teme de clevetiri<sup>13</sup>.



Ἐρωτήσις· Τί οὖν λοιπόν, Πρῶτον ὁ πειρασμός καὶ τότε τὸ χάρισμα, ἢ τὸ χάρισμα πρῶτον καὶ οὕτως ὀπίσω αὐτοῦ ὁ πειρασμός;

Ἀπόκρισις· Οὐκ ἔρχεται πειρασμός, εἰ μὴ πρῶτον δέξεται ἡ ψυχὴ ἐν τῷ κρυπτῷ μέγεθος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτῆς, τὸ πρῶτον ὅπερ ἐδέξατο, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς \*χάριτος\*. Καὶ μαρτυρεῖ περὶ τούτου ὁ πειρασμός τοῦ Κυρίου, ὁμοίως καὶ οἱ πειρασμοὶ τῶν ἀποστόλων· οὐ γὰρ παρεχωρήθησαν εἰσελθεῖν εἰς \*πειραν\*, ἕως ἂν ἐδέξαντο τὸν Παράκλητον. Οἱ γὰρ κοινωνοῦντες τοῖς ἀγαθοῖς, ἀρμόζει αὐτοῖς ὑπομεῖναι τοὺς πειρασμοὺς αὐτῶν, ὅτι μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἡ θλίψις αὐτοῦ. Οὕτως γὰρ ἦρεσε τῷ σοφῷ Θεῷ ἐν πᾶσι ποιεῖν.

Καὶ εἰς τοῦτο οὕτως, τουτέστιν ἡ χάρις πρὸ τοῦ πειρασμοῦ· ἀλλ' ὅμως πάντως προηγήσατο ἡ αἴσθησις τῶν πειρασμῶν τὴν αἴσθησιν τῆς χάριτος διὰ τὴν δοκιμὴν τῆς ἐλευθερίας· οὐδέποτε γὰρ ἡ χάρις προλαμβάνει εἰς τινὰ πρὸ τοῦ γεύσασθαι τῶν πειρασμῶν· προηγείται μὲν ἡ χάρις \*ἐν τῷ νοί\*, ἐν δὲ τῇ αἰσθήσει βραδύνει.

Λοιπὸν πρέπει ἡμᾶς ἔχειν ἐν τοῖς καιροῖς τούτοις τῶν πειρασμῶν δύο τινὰ ἐναντία ἀλλήλων καὶ μὴ ὁμοιοῦντα ἀλλήλοις. Τί δὲ εἰσι ταῦτα; τὴν χαρὰν καὶ τὸν φόβον. Τὴν χαρὰν μὲν ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τῇ πατηθείσῃ ὑπὸ τῶν ἀγίων, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, εὐρέθης βαδίζων – ἐκ τῆς διαγνώσεως γὰρ τῶν πειρασμῶν τοῦτο νοεῖς –, τὸν φόβον δὲ θέλεις ἔχειν ὅτι μήπως ἐκ τῆς αἰτίας τῆς ὑπερηφανίας πειράξῃ ἐν τούτοις. Ὅμως σοφίζονται ὑπὸ τῆς χάριτος οἱ ταπεινόφρονες τοῦ δύνασθαι γινῶναι καὶ διακρίναι τίς ἐστὶν ὁ πειρασμός ὁ ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ὑπερηφανίας καὶ τίς ὁ ἐκ τῶν ῥαπισμάτων τῶν τυπτομένων ἐκ τῆς ἀγάπης· διακρίνεται γὰρ οἱ πειρασμοὶ τοῦ ἐκβιβασμοῦ καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς πολιτείας ἐν τῷ ἀγαθῷ ἐκ τῶν πειρασμῶν τῆς παραχωρήσεως, τῆς εἰς παιδείαν τῆς ὑπερηφανίας τῆς καρδίας.

77 χάριτος] Syr habet  $\kappa\alpha\tau\alpha\ \delta\epsilon\lambda\omega\sigma\iota$  (BD 299, 1) = υιοθεσίας

79 πείραν] intellig. πειρασμόν

73 *Întrebare:* Ce e așadar mai întâi? Este mai întâi ispita, și apoi harisma, sau mai întâi este darul, și apoi ispita?

75 *Răspuns:* Ispita nu vine dacă mai întâi sufletul nu a primit întru ascuns o vrednicie mai mare decât măsura lui și duhul înfierii. Despre aceasta mărturisesc ispitirea Domnului și ispitele apostolilor, fiindcă nu li s-a îngăduit să intre în ispită până când nu L-au primit pe Mângâietorul. Celor care se împărtășesc de cele bune li se potrivește să rabde ispitele pentru ele, întrucât, odată cu binele, vin și vătămrile<sup>20</sup>. Fiindcă așa I-a plăcut lui Dumnezeu, Cel înțelept în toate<sup>21</sup>.

cf. Rom. 8, 15

cf. Mt. 26, 41

83 Iar aceasta este așa: harul premerge ispitei. Dar simțirea ispitelor a premers întotdeauna simțirii darului, pentru ca libertatea să fie pusă la încercare, fiindcă niciodată [simțirea] harului în om nu vine înainte ca el să aibă gustul ispitei<sup>22</sup>. Așadar, acela [harul] e mai întâi, dar simțirea lui întârzie.

88 Prin urmare, trebuie ca noi să avem, în vremea acestor ispite, două [simțiri] opuse și neasemănătoare una cu cealaltă. Care sunt acestea? Bucuria și frica. Pe de o parte bucuria, pentru că umbli pe calea bătorită de sfinți, sau mai degrabă de către Cel ce dă viață la toate – iar aceasta o înțelegi din cunoașterea ispitelor<sup>23</sup> –, iar pe de altă parte, frica de a nu fi ispitit din cauza mândriei. Dar cei cu smerită-cugetare sunt înțelepțiți de către har ca să poată cunoaște și deosebi ispita care vine din roada mândriei de cea care vine din palmuirile iubirii<sup>24</sup>. Ispitele care vin spre sporirea *felurilor de viață*<sup>25</sup> se deosebesc de ispitele din îngăduință, petrecute pentru umilierea înălțării inimii<sup>26</sup>.

87 ἐν'... νοί] Syr habet  $\kappa\alpha\tau\alpha$  (BD 299, 8) = τῷ ὄντι (translatores legerunt  $\kappa\alpha\tau\alpha$  pro  $\kappa\alpha\tau\alpha$ )

Οἱ πειρασμοὶ οἱ ὑπὸ τῆς πατρικῆς ῥάβδου εἰς προκοπὴν καὶ αὐξησὶν τῆς ψυχῆς γινόμενοι, ἐν οἷς γυμνάζεται καὶ δοκιμάζεται ἡ ψυχὴ καὶ ἀγνίσεται, εἰσὶν οὗτοι· ἡ ὀκνηρία, τὸ βάρος τοῦ σώματος, 300 ἡ χαλνώσις τῶν μελῶν, ἡ ἀκηδία, ἡ σύγχυσις τῆς διανοίας, οἱ πόνοι τοῦ σώματος, τὸ κόψαι τὴν ἐλπίδα πρὸς ὦραν, ἡ σκότωσις τῶν 105 λογισμῶν, ἡ ἔκλειψις τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας, ἡ ἔνδεια τῆς σωματικῆς χρείας καὶ τὰ ὅμοια τούτων. Ἐκ τούτων τῶν πειρασμῶν κτάται ὁ ἄνθρωπος ψυχὴν μεμονωμένην καὶ ἀπροστάτευτον, καὶ ταπεινώσιν καὶ καρδίαν νενεκρωμένην· καὶ ἐκ τούτου δοκιμάζεται τις ἐλθεῖν εἰς \*ἐπιθυμίαν τοῦ κτίσαντος\*· καὶ τοῦτο πρὸς τὴν 110 δύναμιν ὁ προνοητὴς οἰκονομεῖ πρὸς τὴν χρεῖαν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς δεχομένοις αὐτά. Καὶ ἐν τούτοις συγκέκρται ἡ παράκλησις καὶ αἱ ἐπιφοραὶ, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, οἱ πόλεμοι καὶ αἱ ἀντιλήψεις· καὶ συντόμως εἰπεῖν, \*στενοὶ καὶ πλατύνει\*, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ σημεῖον τῆς \*προκοπῆς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ\*· 115

Οἱ δὲ πειρασμοὶ οἱ γινόμενοι ἐκ τῆς παραχωρήσεως τοῦ Θεοῦ κατὰ τῶν ἀναισχυντούντων καὶ ἐπαιρομένων ἐν ταῖς διανοίαις αὐτῶν ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδικούντων τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν, εἰσὶν οὗτοι· οἱ πειρασμοὶ οἱ φανεροὶ τῶν δαιμόνων, οἱ καὶ ὑπὲρ τὸν ὄρον τῆς ψυχικῆς 120 δυνάμεως ὑπάρχοντες, ἡγουν ἡ στέρησις τῶν δυνάμεων τῆς σοφίας τῆς οὔσης ἐν αὐτοῖς, αἴσθησις δρμεῖα τῆς ἐννοίας τῆς πορνείας τῆς παραχωρουμένης κατ' αὐτῶν διὰ τὴν ἔπαρσιν αὐτῶν εἰς ταπεινώσιν αὐτῶν, τὸ θυμοῦσθαι ταχέως, τὸ θέλειν στήσαι τὸ θέλημα αὐτῶν, τὸ φιλονικεῖν ἐν λόγοις, τὸ ἐπιτιμῆσαι, 125 καρδία καταφρονοῦσα, πλάνη τοῦ νοῦ τελεία, βλασφημία κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἔννοιαι μωραὶ πεπληρωμέναι γέλωτος μάλλον δὲ κλαυθμοῦ, τὸ καταφρονεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τὸ

110 ἐπιθυμίαν... κτίσαντος] *intell.* ἀγάπην πρὸς τὸν κτίσαντα 114 στενοὶ... πλατύνει] *intell.* στενοῦσι καὶ πλατύνουσι

101 Ispitele care vin de la toiagul părintesc spre propășirea și sporirea sufletului, prin care sufletul este exersat, pus la încercare și curățit, sunt acestea: șovăirea<sup>27</sup>, greutatea trupului, moleșirea mădulelor, akedia, zăpăceala *cugetării*, dureri în trup, pierderea nădejdiei pentru o vreme, întunecarea gândurilor, lipsa ajutorului omenesc, lipsa celor necesare trupului și cele asemenea. Omul câștigă din aceste ispite un suflet însingurat și lipsit de ocrotire, smerenie și o inimă mortificată. Prin acestea omul este pus la încercare, dacă vine la iubirea față de Ziditorul său. Iar celor care le acceptă, Purtătorul de grijă le iconomisește lucrurile potrivit cu 300, 5-7 puterea și trebuința lor. În aceste [ispite] sunt amestecate mângâierea și necazurile, lumina și întunericul, războaiele și ajutorul [harului], pe scurt vorbind, cele care strâmtorează și lărgesc; iar acesta este semnul sporirii ajutorului.

116 Iar ispitele care vin din părăsirea lui Dumnezeu asupra celor nerușinați și înălțați în *cugetarea* lor înainte bunătății lui Dumnezeu și care nedreptățesc bunătatea Lui prin mândria lor sunt acestea: ispitele vădite ale demonilor, care sunt mai presus de măsura puterii sufletești – fiindcă sunt lipsiți de puterea care-i înțelepțea și care se afla în ei –, simțirea aprigă a *mișcărilor* de desfrânare – care este îngăduită să vină asupra lor din cauza înălțării lor, pentru a-i smeri –, mânia grabnică, dorința de a-și impune voia proprie, dorința de a avea dreptate în certurile pe cuvinte, de a-i muștra pe alții, inima disprețuitoare, rătăcirea desăvârșită a *minții*, hule împotriva numelui lui Dumnezeu, *cugetări* nebunești pline de răs sau, mai degrabă, de plâns, faptul de a fi disprețuit de către oameni, de a pierde

115 προκοπή... Θεοῦ] *Syr habet* *κατακλιση κατακλιση* (BD 300, 9) = αὐξήσεως τῆς βοηθείας